

Seime aptarta Lietuvos demografinė krizė: kaip susigrąžinti bent 100 tūkst. tautiečių?

Seime vyko konferencija „Lietuvos demografinė politika: tradicija ir perspektyvos“, kurioje ekspertai ragino stiprinti materialines paskatas šeimoms ir gerinti vaikų ugdymo sąlygas, dosniai investuoti į grįžtančių tautiečių ir paklausių darbuotojų integraciją, rašoma Lietuvos socialdemokratų frakcijos pranešime žiniasklaidai.

Parlamento pirmininkas Juozas Olekas prisiminė, kad tuo metu, kai skelbėme nepriklausomybę, „mūsų buvo 3,7 milijono“.

„Negalime sau leisti nesiimti aktyvesnių veiksmų, kad sustabdytume mūsų populiacijos nykimą“, – sakė jis.

Politikas pažymėjo, kad ligšiolinė patirtis rodo, jog taiklios priemonės gali daryti poveikį gimstamumo rodikliams. J. Olekas įvardijo ambiciją susigrąžinti virš 100 000 tautiečių, gyvenančių svetur.

Prezidento vyriausiasis patarėjas Vaidas Augustinavičius ragino išnaudoti visas galimybes ir priemones, kad paskatintume gimstamumą ir emigravusių lietuvių sugrįžimą.

„Įsileisti dar daugiau užsieniečių iš tolimų šalių į darbo rinką būtų lengviausias, trumparegiškiausias ir neatsakingiausias kelias“, – įspėjo V. Augustinavičius.

Jis įvardijo tokias priemones kaip nulinis gyventojų pajamų mokesčio tarifas gimus antram ir trečiam vaikui, pelno mokesčio paskatos darbdaviams įdarbinant asmenis, turinčius du ir daugiau vaikų.

Konferencijos dalyviai taip pat akcentavo būtinybę užtikrinti finansavimą gydymo ir švietimo įstaigoms regionuose, kad šeimos galėtų naudotis paslaugomis ten, kur gyvena. Akcentuota, kad regionuose gimstamumo rodikliai yra daug labiau nukritę negu didmiesčiuose.

Ekspertai taip pat minėjo tokias priemones kaip municipalinio būsto vystymas, dalinis studijų įmokų gražinimas, nėštumo ir gimdymo atostogų sąlygų gerinimas.

Kartu pabrėžta būtinybė vystyti vadinamąją „sidabrinę ekonomiką“ – į vyresnio amžiaus žmones orientuotą paslaugų sektorių.

Seimo pirmininko patarėjas Gediminas Černiauskas pabrėžė, kad tarptautinė migracija „generavo dešimtimis milijardų vertinamą Lietuvos žmoniškųjų išteklių kapitalo gausėjimą“. Anot jo, ši tema nusipelno didesnio dėmesio, todėl svarbu turėti atsakingus padalinius Vyriausybėje ir Seime, kurie užsiimtų išskirtinai migracijos klausimais.

Ingos Ruginienės patarėja Giedrė Purvaneckienė pažymėjo, kad Lietuvoje „gimdyti vaikus šeimoje išlieka tvirta tradicija“, todėl gimstamumo skatinimo priemonės reikia sieti su šeimos politika.

„Kad moterys gimdytų, reikia palaikyti jų reprodukcinę sveikatą. Ypač regionuose, kur dėl konservatorių vykdytos reformos paslaugų labai sumažėjo. Kai kur jos visai neprieinamos, net profilaktinės, prevencinės programos. Akušerinės, ginekologinės paslaugos buvo atitrauktos nuo namų“, – pažymėjo G. Purvaneckienė.

Jos nuomone, paskatinti gimstamumą galėtų ir pagalbinių apvaisinimo galimybių plėtra.

Ką daro kitos šalys?

Seimo Tyrimų skyriaus specialistė Veronika Urbonaitė-Barkauskienė apžvelgė kai kurių Europos Sąjungos valstybių patirtį.

„Grįžtamosios migracijos skatinimas trumpuoju laikotarpiu iš tiesų yra

veiksmingesnė demografijos politikos kryptis nei gimstamumo lygio didinimas“, – pažymėjo ji.

Kitose šalyse grįžtantiems tautiečiams teikiama teisinė pagalba, siūlomi įvairiausi mokymai, konsultacijos, tiesioginė ekonominė pagalba, verslų rėmimas ir įvairiausios lengvatos, įskaitant mokesčių lengvatas.

„Grįžta asmenys, susiformavę kitose valstybėse. Vaikai dažnai augę dvikalbystės situacijoje. Kai kurie vaikai apskritai sunkiai kalba lietuviškai. Kad žmonės, grįžtantys su mažais vaikais arba mokyklinio amžiaus vaikais, jaustųsi saugiai, labai svarbi priemonė yra kalbos mokymo pagalba reintegracijos metu.

Ir čia kalbama nebūtinai apie mokyklinio amžiaus žmones: dalis migrantų grįžta jau sukūrę šeimas, šeimos nariai gali būti visiškai kitos kilmės asmenys, tad labai svarbu ir jiems ne reintegrotis, o tiesiog integruotis Lietuvoje“, – pažymėjo V. Urbonaitė-Barkauskienė.

Anot jos, taip pat labai svarbios apgyvendinimo ir būsto rėmimo programos.

„Estija, Latvija ir Suomija, turi strateginiame lygmenyje pasitvirtinusios dokumentus, remiančius grįžtamosios migracijos politiką. Estijos atveju tai yra integracijos fondas, kuris teikia konsultacijas, teisinę pagalbą ir labai apčiuopiamą konkrečią finansinę pagalbą, išmokas grįžtantiems asmenims.

Latvijoje savivaldybėse veikia reemigracijos koordinatorių tinklas. Vengrijoje galioja specifinės mokesčių, būsto įsigijimo lengvatos turintiems vaikų“, – komentavo V. Urbonaitė-Barkauskienė.

Seimo Ekonomikos komiteto pirmininko pavaduotoja Birutė Vėsaitė pabrėžė: jeigu norime turėti daugiau kvalifikuotų žmonių savo ekonomikoje, turime spręsti nelygių galimybių švietime problemas.

„Skurdas – kaip infekcinė liga: įtraukia visus šeimos narius. Išsilavinimo skirtumai, kurie lemia startines asmens pozicijas, lemia didesnius skirtumus visą gyvenimą. Todėl pradžių pradžia yra švietimo sistema ir lygios galimybės visiems vaikams“, – teigė B. Vėsaitė.

Kalbėdama apie darbo jėgos įvėžimą, parlamentarė pabrėžė, kad darbuotojai iš trečiųjų šalių turėtų būti įdarbinami tik tais atvejais, kai reikalingų įgūdžių neįmanoma rasti vietinėje arba ES darbo rinkoje, o įmonės turėtų laikytis

taisyklės, kad ne mažiau kaip 50 proc. darbuotojų būtų Lietuvos arba Europos Sąjungos valstybių piliečiai.